

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Dato: 20.11.2020
Saksref: 201803932-13
Deres ref.: 200701245
Side: 1 / 5

Vår saksbehandler: Jan Christian Andreassen
Telefon: +47 22455620
Mobil:
E-post: Jan.Christian.Andreassen@banenor.no

Søknad om fornyet konsesjon for Kjosfoss kraftverk og reguleringene i Flåmsvassdraget. Bane NORs kommentarer til innkomne høringsuttalelser.

Bakgrunn

Vi viser til brev der Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) ber om Bane NOR SFs kommentarer på mottatte høringsuttalelser vedrørende konsesjonssøknaden for fornyelse av reguleringskonsesjoner Klevavatn, Seltuftvatn og Reingungavatn, og Kjosfoss kraftverk i Aurland og Ulvik kommuner i Vestland fylke.

Bane NOR SF sendte 5.7.2019 søknad til NVE om «fornyset konsesjon for Kjosfoss kraftverk og reguleringer i Flåmsvassdraget». Søknaden ble sendt på høring av NVE 6.2.2020, og informasjonsbrev er sendt grunneiere og interessenter. I forbindelse med NVEs høring av søknaden kom det inn høringsuttalelser fra ulike myndighetsorganer, organisasjoner for ulike brukergrupper og grunneiere mv; i alt 7 uttalelser.

Hovedpunktene i uttalelsene blir kommentert i dette dokumentet.

Følgende interessenter har gitt uttalelse til saken:

1. Aurland kommune
2. Fylkesmannen i Vestland
3. Vestland fylkeskommune
4. Forum for Natur og Friluftsliv, Sogn og Fjordane
5. Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard
6. Asle Bergstrøm
7. Harald Sjursen

Aurland kommune

Kommunen mener at Bane NOR SF bør få konsesjon, under forutsetning av at kunnskapsgrunnlaget er oppdatert i tråd med gjeldende krav i lover og forskrifter. Det pekes spesielt på behov for flomdempende tiltak, og at dette bør være et viktig tema i konsesjonsbehandlingen. Kommunen mener at søknaden er mangelfull med hensyn til utredninger av eksisterende flomfare og effekten av ulike avbøtende tiltak. Aurland kommune sitt syn er at det er behov for ytterligere utredning av mulige flomdempende tiltak for Flåmsdalen, og at reguleringen av særlig Klevavatn er et av de tiltakene som det kan være aktuelt å gjennomføre.

«I ei utgreiing frå Multiconsult i oktober 2016 «Flomdempingstiltak for vern av liv og helse i Flåm, Aurland kommune», er overføring frå Viddalselva til Viddalsmagasinet vurdert å vere det mest effektive flomdempende tiltaket. I tillegg er det vurdert at endring av manøvreringa og auke tappeevne frå Klevavatn og er eit effektivt flomdempingstiltak. OED fastset i vedtak av 21.juni 2018 at manøvreringa av Klevavatn kan takast opp til handsaming under konsesjonshandsaminga. Aurland kommune krev difor at dette alternative for handtering av skadeflaum blir utgreia nærare av konsesjonssøklar og blir handsama av konsesjonsmyndigheitene. Andre avbøtande flomsikringstiltak er ikkje nemnt i konsesjonssøknaden.»

Bane NOR sin kommentar:

Bane NOR mener det er positivt at Aurland kommune er av den oppfatning at konsesjonen bør opprettholdes og videreføres. Videre mener Bane NOR, at kunnskapsgrunnlaget er oppdatert i tråd med gjeldende krav i lover og forskrifter. Store deler av uttalelsen er ellers rettet mot NVE sin saksbehandling, og vil ikke bli kommentert ytterligere her.

Når det gjelder flomfare, legger Bane NOR til grunn at det allerede har vært en prosess rundt rapporten fra Multiconsult fra 2016, som Aurland kommune henviser til. De omtalte tiltakene for Klevavatn ble i rapporten vurdert å ikke ha noen særlig flomdempende effekt, og disse ble derfor lagt til side.

Fylkesmannen i Vestland (FM)

FM mener det er behov for å oppgradere miljøkravene i en ny konsesjon. FM vurderer også søknaden som mangelfull, og ønsker nye utredninger på enkelte områder. De savner en metodeomtale og beskrivelse av hvem som har utført arbeidet, og man etterspør et utredningsprogram for konsekvensutredningen. FM mener at kunnskapsgrunnlaget må suppleres i tråd med kravene i naturmangfoldloven.

FM ønsker videre en minstevannføring i elvene mellom magasinene, og vilkår om tidlig oppfylling til et høyt vannivå i magasinene om sommeren. De etterlyser også bilder av Kjosfossen med vannføring tilsvarende de verdiene som er vurdert for slipp av minstevannføring, for bedre å kunne vurdere dette. Spesielt gjelder dette i tur- og turistsesongen. FM etterlyser også en kartlegging av fossesprøytsonen i Kjosfossen, for å kunne vurdere behovet for minstevannføring.

FM mener at de tre magasinene bør prøvofiskes for å kunne vurdere status og konsekvenser av reguleringene. Når det gjelder en eventuell påvirkning på laks- og sjøørretførende elvestrekning nedstrøms Kjosfossen, sier FM følgende:

«Vi etterlyser ei utgreiing av om og eventuelt i kva grad reguleringa kan ha effekt. Vi saknar mellom anna ein analyse av data frå målestasjonen ved Flåm bru, vurdert i høve til data frå kraftverket og eventuelt overløp i Kjosfossen. Det må setjast vilkår om slepp av vatn frå Reinungavatnet, dersom dette er nødvendig for å hindre vassføringar og variasjonar i vassføring som kan påverke laksen negativt.

Det må også utgreiast om effektkøyringa som er planlagt i periodar med lite tilsig kan få konsekvensar for anadrom fisk. I søknaden er det opplyst korleis dette vil påverke vasstanden i Reinungavatnet, men eventuell effekt i elva nedstrøms, inkludert den lakseførande strekninga, er

ikkje vurdert. Det er nettopp i tørre periodar med låg vassføring at denne reguleringa og effektkøyringa kan tenkast å kunne påverke laks og sjøaure negativt.»

FM konkluderer med flere forslag om nye vilkår, som de mener må vurderes i en ny konsesjon, i tillegg til nye standardvilkår for naturforvaltning. De lister også opp nye utredninger de mener må gjennomføres.

«..

- *vurdere Kjosfossen som landskapselement ved ulike vassføringar, for å få eit betre grunnlag til å vurdere behov for minstevassføringslepp*
- *kartleggje fossesprøytsone ved Kjosfossen*
- *prøvefiske i Kleivavatnet, Seltuvtvatnet og Reinungavatnet, for å dokumentere bestandsstatus og eventuell reguleringseffekt*
- *analysere vassføringa på lakseførande strekning, og vurdere konsekvensar for laks og sjøaure av Kjosfossen kraftverk med reguleringar»*

Bane NOR sin kommentar:

FM etterlyser et utredningsprogram for søknaden som foreligger. Det omsøkte tiltaket faller ikke inn under «Forskrift om konsekvensutredninger» fra 1.7.2017, slik vi tolker NVE sitt veiledningsmaterieill, tilgjengelig på NVE sine nettsider. Det er heller ikke opplyst om dette i NVE sitt høringsbrev for denne søknaden. Et utredningsprogram er følgelig heller ikke utarbeidet i tilknytning til denne søknaden.

For konsesjonssøknaden er det tatt utgangspunkt i NVE sin søknadsmal for småkraftverk, slik det henvises til på NVEs side for større vannkraftsaker: *«Ikke alle prosjekter må meldes og konsekvensutredes etter forskrift om konsekvensutredning (KU). Mindre tiltak kan ta utgangspunkt i søknadsmalen for småkraftverk [...]»*. Søknadsmalen ligger til grunn for metodebruken i denne søknaden.

FM etterlyser videre et oppdatert kunnskapsgrunnlag. Kjosfoss kraftverk har vært i drift siden 1944, og det søkes nå om en videreføring av denne driften. Dagens vannføring nedstrøms inntaket i Kjosfoss har vært uendret siden oppstart av kraftverket, noe som også gjelder bruken av de tre magasinene oppstrøms. Naturtilstanden er endret over en periode på nærmere åtti år med drift av kraftverket. Dette har endret naturen i de berørte delene av vassdraget på godt og vondt, og utredningene i forbindelse med en søknad om videreføring av konsesjonen er sett opp mot den lange vannkraftshistorien til vassdraget.

Det er fremskaffet tilgjengelig og oppdatert kunnskap fra Naturbase og Artskart for området iht. kravene i naturmangfoldloven. Det er også vurdert behov for ytterligere kartlegging, gitt dagens tilstand og videre drift av kraftverket som nevnt tidligere. Som en del av dette, er det i søknaden sett på behovet for en kartlegging av fossesprøytsonen i Kjosfossen. Gitt en videreføring av dagens drift, er dette vurdert som ikke nødvendig, for å kunne si noe om konsekvensen av videre drift av anlegget.

En kartlegging av fossesprøytsonen vil kunne gi kunnskap om hvilke arter som vokser i denne, men vi mener at dette ikke vil ha noe si for den videre behandlingen av søknaden. Oppdatering av kunnskapsgrunnlaget og en utsjekk av tilgjengelig kunnskap er utført av Multiconsult.

Når det gjelder krav om slipp av minstevannføring mellom magasinene og nedstrøms inntaket til kraftverket, henviser vi til diskusjonen i søknaden, og mener denne er dekkende for vår vurdering.

FM ønsker også en tidligere magasinfylling. Magasinene det er snakk om er relativt små, og de fylles raskt opp ved snøsmelting. Eksempelvis ble Klevavatnet fylt opp i løpet av 14 dager i 2019. Seltuvtvatnet tappes ikke ned slik det driftes i dag.

Bilder av Kjosfossen med en vannføring på hhv. 0,7 m³/s og 1,2 m³/s vil kunne fremskaffes dersom NVE mener det er behov for dette.

Når det gjelder forholdet til fisk, mener vi at en fornyelse av konsesjonen, som innebærer samme drift av kraftverket og tilhørende reguleringsmagasiner i dag som i de siste 76 år, ikke vil medføre endrede eller negative konsekvenser for fisk.

Det foreligger ingen planer om effektkjøring per i dag. Generatorinstallasjonen ville eventuelt måtte økes vesentlig for å kunne gjøre dette. Dagens situasjon tilsier m.a.o. at det ikke vil bli noen effektkjøring med dagens generatorer. Følgelig vil dette ikke påvirke elveløp med fisk nedstrøms Kjosfossen.

Vestland fylkeskommune (FK)

FK etterlyser en vurdering av klimatilpasningstiltak og flomdempende tiltak i søknaden. De mener det bør undersøkes nærmere om en aktiv regulering kan være et godt tiltak for å hindre flom.

FK mener også at det må legges til rette for en minstevannføring i Kjosfossen i fremtiden. De legger til grunn klimaendringer og en økende turisme som begrunnelse. FK ønsker at det skal sikres en vannføring i fossen også i tørre perioder, da den er en viktig attraksjon for regionen.

FK mener at NVE må sette krav om gjennomføring av § 9 undersøkelser jf. Lov om kulturminner da FK ikke har et tilfredsstillende kunnskapsbilde av forholdet til kulturminner rundt de regulerte vannene.

Bane NOR sin kommentar:

For vår vurdering av mulige flomdempende tiltak viser vi til vår kommentar på uttalelsen fra Aurland kommune.

Dagens reguleringer er begrenset, og dagens tilstand har vært slik i nærmere 80 år. Reguleringsregimet skal heller ikke endres som følge av denne søknaden. Ingen nye anleggsendringer er planlagt. Vi ser dermed ikke nytten av å utføre nye utredninger av kulturminner i denne omgang.

Dersom NVE setter krav om utredninger av kulturminner i forbindelse med en fornyelse av konsesjonen, så vil dette bli utført. Siden det ikke har skjedd endringer av vassdragsreguleringene siden kraftverket ble bygget, ser Bane NOR likevel liten hensikt i en slik utredning.

Forum for Natur og Friluftsliv, Sogn og Fjordane (FNF)

FNF ber om at det blir gjort en konsekvensutredning, der man ser nærmere på konsekvenser for miljø og naturmangfold. De mener videre at det må på plass en minstevannføring i Kjosfossen for å bedre den økologiske tilstanden, samtidig som de sier at en økning i nedbør i årene som kommer, vil kunne bøte på en innføring av minstevannføring. De ønsker også en minstevannføring i partiet mellom demningen ved Klevavatn og Moldåna.

De mener at det er behov for en kartlegging og vurdering av tilstanden til fossesprøytsonen i Kjosfossen.

FNF diskuterer også forholdet mellom kraftlinjer og rødrev/fjellrev i sin uttalelse.

Bane NOR sin kommentar:

For våre vurderinger knyttet til utredninger og behov for minstevannføring, viser vi til vår kommentar på uttalelsen fra Fylkesmannen i Vestland. En ombygging av dammen i Klevvatnet for slipp av minstevannføring i Moldåna vil få store økonomiske konsekvenser.

Det er ikke planlagt noen endringer av kraftledninger eller nettilknytning i forbindelse med denne søknaden. Diskusjonen rundt fugledød og rødrev vs. fjellrev kommenteres ikke ytterligere her.

DMF har ingen merknader til søknaden om fornyet konsesjon.

Asle Bergstrøm

Bergstrøm mener at det må vurderes tiltak i vassdraget i forbindelse med konsesjonsbehandlingen, for å redusere faren for fremtidig skadeflommer. Han peker spesielt på at Rallarvegen og Flåmsbanen må sikres mot fremtidig skade. Han etterlyser også tiltak for å redusere røyebestanden i vassdraget og bedre forholdene for ørret.

Bane NOR sin kommentar:

For vår vurdering av mulige flomdempende tiltak viser vi til vår kommentar på uttalelsen fra Aurland kommune.

Når det gjelder forekomsten av røye i Klevevatn, Seltuftvatn og Reinungavatn, er det en gjengs oppfatning mellom kjentfolk/fiskeinteresserte aurlendinger at denne fiskearten ble satt ut i øvre del av Flåmsvassdraget, tett opp mot vannskillet mot øst, eller Såtadalen, i vestre ende av Finsetunellen. Det er litt ulik oppfatning når det gjelder, men det er antydning i perioden seint 50-tall til begynnelsen av 70-tallet. Dette ble utført av lokalt interesserte fiskere.

Harald Sjursen

Sjursen henviser til et brev som ble sendt kommunen i 2016 i forbindelse med å vurdere flomdempende tiltak i vassdraget. Han ønsker at tiltak blir vurdert i forbindelse med konsesjonsbehandlingen som nå pågår for Kjosfoss kraftverk.

Bane NOR sin kommentar:

For vår vurdering av mulige flomdempende tiltak viser vi til vår kommentar på uttalelsen fra Aurland kommune.

Med vennlig hilsen

Jan Andreassen

Leder Energi Plan og prosjekt

Bane NOR SF

Energi, Drift og teknologi

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes uten signatur

Mottakere:

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE), Jan Sørensen

Kopi:

Energi, Vibeke Hodne

Energi Drift, Johan Stenvig